

Podsumowanie dyskusji panelowych podczas II. Lubusko-Brandenburskiej Konferencji Rozwoju Przestrzennego w ramach projektu „BB-L Interconnection. Wizja wspólnego obszaru powiazań”

26 listopada 2025 r. w Słubicach

Podczas konferencji rozpoczęto również kolejną fazę projektu, koncentrując się na istotnych tematach dyskusji. W ramach dalszych prac projektowych dogłębnie zbadane zostaną wybrane kwestie w postaci ekspertyz na temat wyzwań demograficznych i możliwości transgranicznych usług użyteczności publicznej, a także na temat transgranicznych perspektyw rozwoju i wykorzystania odnawialnych źródeł energii. Ekspertki reprezentujące naukę i praktykę podjęły już na te tematy dialog podczas konferencji.

Wyzwania demograficzne i (transgraniczne) usługi użyteczności publicznej – jaką rolę odgrywają ośrodki osadnicze?

Martin Holtrup z Krajowego Urzędu Budownictwa i Transportu (LBV, Wydział Obserwacji Przestrzeni i Monitoringu Miast) zaprezentował na podstawie wyników diagnozy terytorialnej, że zarówno brandenburska, jak i lubuska część obszaru powiazań będą w nadchodzących latach znacząco dotknięte wyzwaniami związanymi ze zmianami demograficznymi, starzeniem się społeczeństwa i zmniejszaniem liczby ludności, a tym samym dokonał wprowadzenia do tematu pierwszego panelu dyskusyjnego, który był moderowany przez Ulrike Engelke (complan Kommunalberatung). Następnie Martin Holtrup objaśnił zastosowanie systemu miejscowości osrodkowych w planowaniu regionalnym i jego tworzenie przy użyciu wskaźników zaopatrzenia i dostępności w celu zapewnienia regionalnego zasięgu i równych warunków życia.

© Jens Ahner

Manuela Hahn, Dyrektor Wspólnego Departamentu Planowania Przestrzennego Krajów Związkowych Berlin-Brandenburgia, uzupełniła wyjaśnienia dotyczące systemu miejscowości osrodkowych zgodnie z zasadą zdecentralizowanej koncentracji i wskazała na potencjał współpracy między samorządami, także transgranicznie przy zabezpieczaniu usług użyteczności publicznej.

W swoim wystąpieniu prof. dr hab. Mariusz Kwiatkowski (Instytut Socjologii Uniwersytetu Zielonogórskiego/UZ) przedstawił w swym wystąpieniu podejście województwa lubuskiego do wyzwań demograficznych i zapewnienia usług użyteczności publicznej. Na początku 2025 r. został on powołany na stanowisko pełnomocnika marszałka województwa lubuskiego ds. potencjału społecznego i jest odpowiedzialny za opracowanie [Lubuskiego planu adaptacji demograficznej](#). Wdrożenie planu obejmuje działania pilotażowe w postaci specjalnych ofert dla młodzieży, seniorów,

przyszłych rodziców i nowych mieszkańców, które są obecnie testowane w Krośnie Odrzańskim. Frank Amey, Dyrektor Urzędu Budownictwa Frankfurtu nad Odrą, relacjonował sytuację w dwumieście, gdzie transgraniczne usługi użyteczności publicznej są już częściowo świadczone w niektórych obszarach, takich np. przedszkola lub służba zdrowia - obok innych wspólnych projektów, takich jak sieć ciepłownicza. Wymienił on Zintegrowaną Koncepcję Rozwoju Miasta (INSEK) jako konkretny instrument strategiczny, również w odniesieniu do integracji wspólnych projektów z miejskim planowaniem finansowym.

Prof. dr hab. Dorota Szaban, dyrektor Instytutu Socjologii i Lubuskiego Ośrodka Badań Społecznych (UZ) oraz dr hab. inż. Anna Bazan-Krzywoszańska, kierownik Zakładu Projektowania Urbanistycznego, Planowania Przestrzennego i GIS (UZ) również podkreśliły znaczenie miejscowości ośrodkowych, w których usługi użyteczności publicznej powinny być dalej łączone i koncentrowane. Ponadto należy rozważyć udostępnienie usług mobilnych w połączeniu z cyfryzacją w celu zaopatrzenia obszarów wiejskich. Ważne jest, aby znaleźć indywidualne, lokalne rozwiązania w ramach kategoryzacji systemu miejscowości ośrodkowych.

Perspektywy rozwoju i wykorzystania energii odnawialnych – jakie są wyzwania i szanse dla rozwoju przestrzennego?

W ramach drugiego panelu - moderowanego przez Cezarego Wysockiego (Urząd Marszałkowski Województwa Lubuskiego) - koncentrowano się na temacie energetyki nawiązując do wcześniejszej wymiany poglądów na temat usług użyteczności publicznej i roli miejscowości ośrodkowych, a także omawiając przykłady usług i współpracy komunalnej, a także wyzwania i potencjały transgraniczne.

André Schwietzke, regionalny menedżer ds. energii w Regionalnej Wspólnocie Planistycznej Oderland-Spree, rozpoczął od przedstawienia działań Regionalnego Zarządzania Energią. Na przykładzie narzędzia "Regionalne planowanie transformacji energetycznej - lokalna partycypacja i sprawiedliwość oraz szersze spojrzenie - EmPowerPlan", pokazał, jak w przyjazny dla użytkownika sposób dane dotyczące planowania regionalnego mogą być udostępniane samorządom i wykorzystywane do ich własnego planowania. Przedstawił on również zestaw narzędzi dla samorządów w kontekście odnawialnych źródeł energii. Ogólnie rzecz biorąc, największymi wyzwaniami w rozwoju odnawialnych źródeł energii w regionie Oderland-Spree są dynamiczne ramy regulacyjne, zmieniający się decydenci i brak akceptacji.

© Jens Ahner

Sytuacja w zakresie produkcji i dostaw energii w obszarze powiazań Lubuskie-Brandenburgia jest zróżnicowana: (Wschodnia) Brandenburgia jest znacznie bardziej zaawansowana w rozwoju odnawialnych źródeł energii niż województwo lubuskie. Sieci energetyczne po obu stronach Odry nie

mają właściwie żadnych połączeń; jedynie gazociąg jamalski przecina granicę, co również pokazano w diagnozie terytorialnej. Krajowe warunki ramowe dla transformacji energetycznej również się różnią: niemiecka dekarbonizacja do 2037 r. i fundusze strukturalne zapewniają Łużycom szerokie możliwości finansowania, które można również wykorzystać do konwersji systemów energetycznych.

Prof. dr Ludger Gailing, BTU Cottbus, Zakład Planowania Regionalnego, relacjonował na podstawie swoich badań, że wytwarzanie energii staje się coraz bardziej zdecentralizowane, a zajmowana powierzchnia (na przykład w przypadku energii słonecznej i wiatrowej) zyskuje na znaczeniu. Kwestie partycypacyjnego tworzenia wartości i łączenia dostaw energii z lokalnymi usługami społecznymi odgrywają przy tym coraz większą rolę.

Stefan Simonides-Noack z Wydziału Urbanistyki miasta Cottbus podkreślił nawiązując do poprzednika, że Brandenburgia jeszcze bardziej wzmacnia udział finansowy lokalnych gmin i mieszkańców w dochodach z farm wiatrowych i solarnych dzięki niedawno uchwalonej "Ustawie o specjalnym podatku od energii odnawialnych". Niemniej jednak brak akceptacji społecznej będzie nadal ograniczał ekspansję. Jest to również wyzwanie dla planowanego uchwalenia koncepcji ochrony klimatu miasta Cottbus.

Radosław Grech, prezes zarządu Centrum Badawczo-Rozwojowego Uniwersytetu Zielonogórskiego, potwierdził znaczenie (dostaw) energii jako waluty przyszłości i poinformował o planowanej wewnątrzwojewódzkiej rozbudowie sieci energetycznej w województwie lubuskim. Dostrzegł on również duży potencjał dla transgranicznej współpracy między samorządami w zakresie dostaw energii, która musiałaby zostać zainicjowana przez gminy, ale może być wspierana przez województwo. Wspólna oczyszczalnia ścieków w Guben i Gubinie, która jest w dużej mierze samowystarczalna energetycznie dzięki zintegrowanej biogazowni i systemom fotowoltaicznym, może służyć tu za przykład.

Marcin Nowak, wiceprezes Polskiej Izby Rozwoju Elektromobilności, podkreślił konieczność planowania integracyjnego, w tym w kontekście transgranicznym. Na przykład przy planowaniu nowej infrastruktury, takiej jak możliwa kolejna przeprawa przez Odrę w pobliżu dwumiaستا Frankfurt nad Odrą-Słubice, należy wziąć pod uwagę możliwość połączenia jej z połączeniami sieci energetycznej i mobilnością multimodalną. Wiele gmin w Polsce zajęło się tematem e-mobilności w ramach swoich strategii rozwoju.

Paneliści dostrzegli potencjał w tworzeniu lokalnych klastrów energetycznych, zasadniczym wzmacnianiu lokalnego, zintegrowanego wytwarzania energii oraz przekształcaniu wygaszanych, ale dobrze skomunikowanych lokalizacji energetycznych w nowe, przyszłościowe huby.

Prezentacje panelistów są dostępne do pobrania za pomocą linków podanych na stronie internetowej GL: <https://gl.berlin-brandenburg.de/region-in-europa/eu-projekte/bb-l-interconnection-wizja-wspolnego-obszaru-powiazan/>